

**Формуляр за кандидатстване за допълващо
финансиране по ПРЧР 2021-2027 към стратегия за
ВОМР на МИГ
ТЕРВЕЛ - КРУШАРИ
(Приложение към СВОМР, съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г.)**

Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР)

1. Наименование на мярката

Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда

2. Цел на мярката

2.1. Цел на мярката:

Мярката цели да се подобри достъпа до трудова заетост и да се приложат мерки за активизиране за включване на пазара на труда на лица, които нямат работа – безработни и неактивни лица, както и групи в неравностойно положение, вкл. хора с увреждания и хора без квалификация от територията на МИГ Тервел - Крушари, с акцент към младите хора.

2.2. Обосновка и анализ за необходимостта от мярката:

В процеса на разработване и съгласуване на анализите, за целите на разработване на Стратегия за ВОМР на МИГ Тервел - Крушари за периода 2023 - 2027 г.” са включени представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. и уязвимите групи.

Мярката е адресирана от изведената от анализите потребност П 08: *Потребност от мотивиране на безработните лица да се преквалифицират или да повишават квалификацията си и да станат активни участници в пазара на труда, вкл. и като работят за поддържането на обществени площи, като по този начин се преустановят неблагоприятните процеси, които водят до социално изключване, негативни стереотипи и дискриминация – от една страна, а от друга – се осигури възможност за поддържане на привлекателна среда за живот в населените места.*

На територията на МИГ са идентифицирани следните уязвими и малцинствени групи посочени на (стр. 62), и (таблица 1 на стр. 64) от Анализ за проучване на потребностите, нагласите и възможностите на заинтересованите страни на територията на МИГ Тервел-Крушари, съотнесени към потенциала ѝ за развитие, чрез мерки към СВОМР.

Уязвими групи	Дял от населението
1. Лица с трайни увреждания, включително в невъзможност за самообслужване, живеещи в домашна среда	6%
2. Лица в нетрудоспособна възраст	6,53%
3. Лица с доходи под екзистенциален минимум	1,3%
4. Роми	10,15%

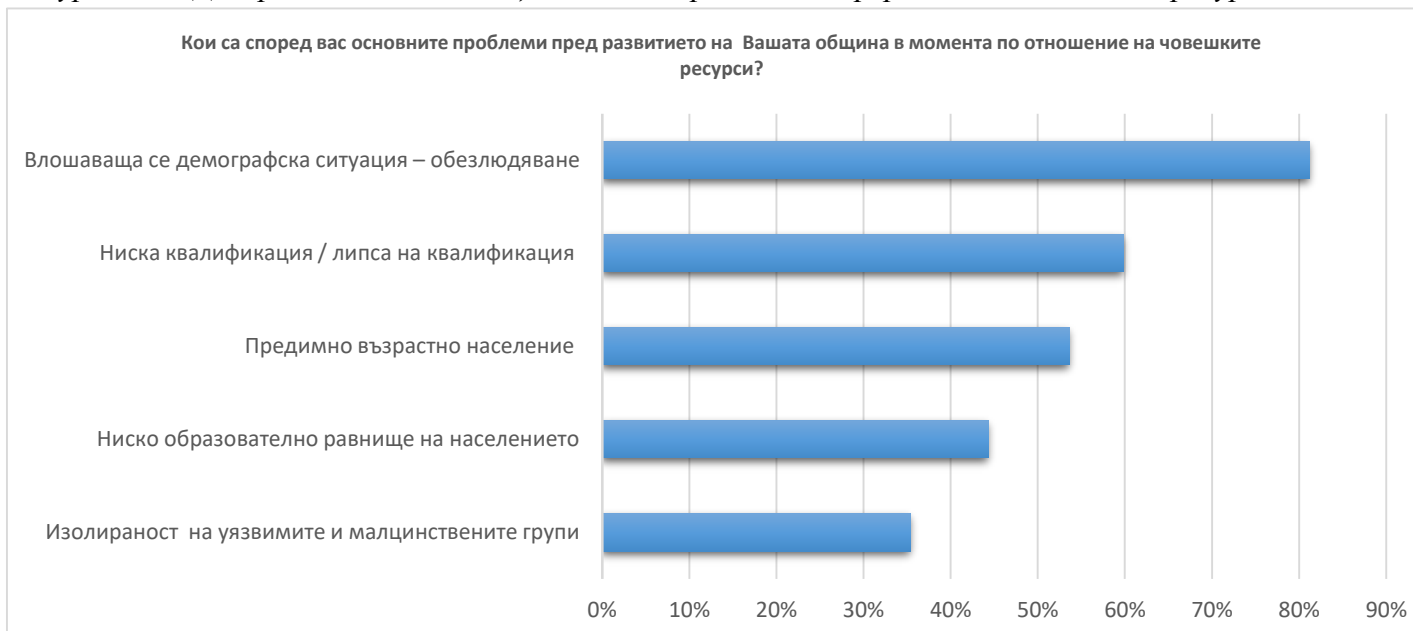
В Раздел II. Идентифициране на заинтересованите лица, (стр.62) т. **Информационни срещи (стр.65)** подборно са описани потребностите и нагласите, изразени по време на информационните срещи с жители на територията. Местната общност ясно е заявила потребност от подкрепа за осигуряване на заетост, професионална квалификации, подкрепа за почасова работа, програми за преквалификация, адаптиране към пазара на труда, повишаване на квалификация, подкрепа при намиране на работа, включване в програми за заетост. (стр. 72 **обобщени в таблица №3**). Представителите на публичния сектор са посочили потребност от програми за заетост за поддържане на обществени зелени площи / трасета на маршрути, гробищни паркове, стадиони, за разкопки на обекти на културно-историческото наследство. Неземеделския бизнес посочва потребности от квалифицирана работна ръка. **От проведените Анкетни проучвания (стр. 76 – фигура 8) са идентифицирани следните заинтересовани лица.**

Заинтересовани лица	Бр.	Дял в %
		от участвалите в анкетата
➤ Самотен родител	14	3,62

➤ Родител на три и повече деца до 18 г. възраст	12	3,1
➤ Родител на дете с увреждания	10	2,58
➤ Представител на маргинализирани общности, в т.ч. роми	51	13,18
➤ Лице в пенсионна възраст	27	6,98
➤ Безработни	13	3,36
➤ Неидентифицирали се по горните характеристики	23	5,94

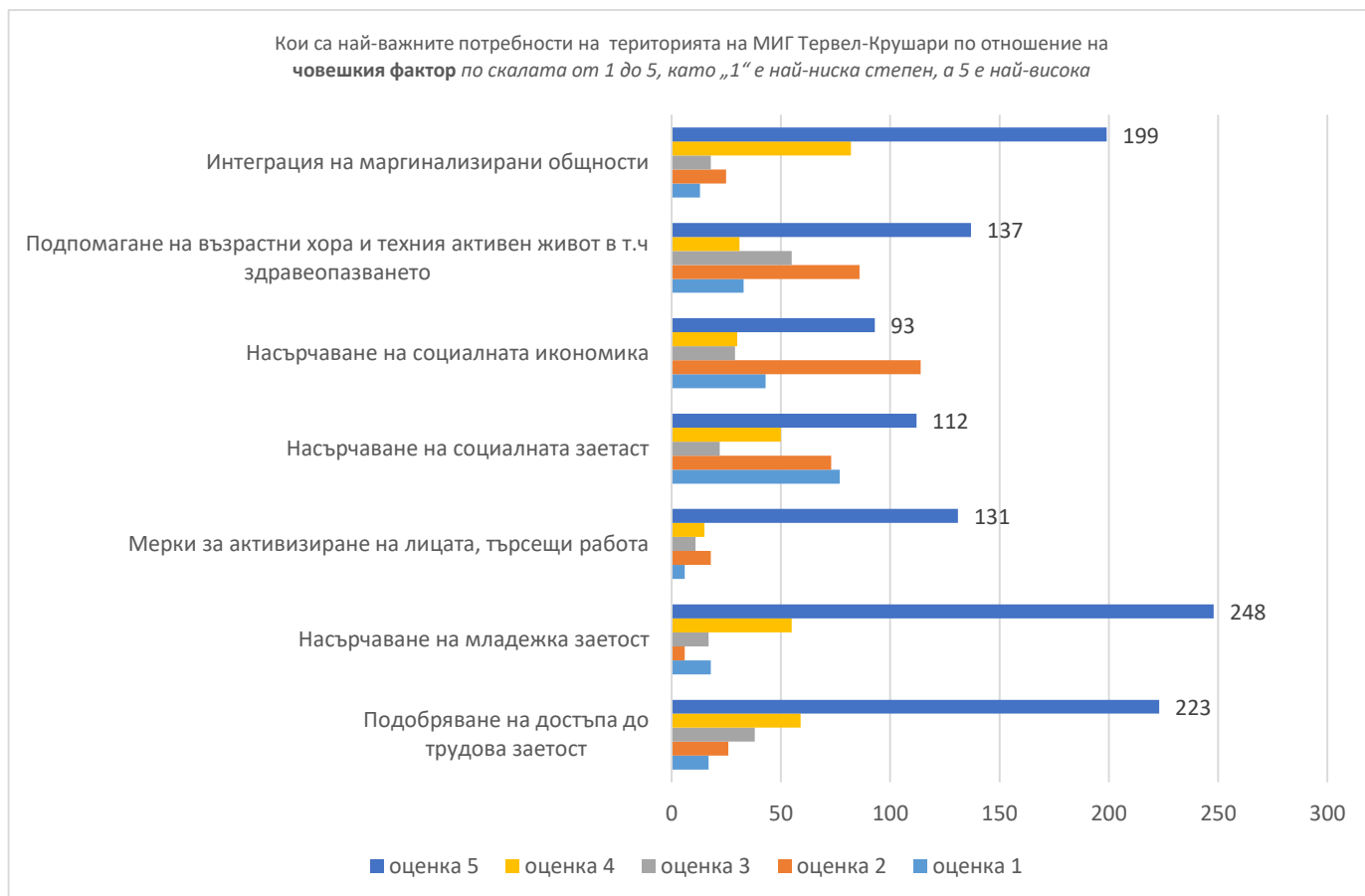
Респондентите обхващат групи по направления от общественно-икономическия живот на територията, като дялът на анкетираните по сектори съответства на тежестта на съответния сектор на територията. Основните проблеми и потребности са описани в т. 1 Човешки ресурси – проблеми и потребности. (стр. 89). По отношение на проблемите, свързани с човешките ресурси, резултатите от отговорите на респондентите са свързани и кореспондират най – вече с влошената демографска ситуация изразена, чрез намаляването на населението и неговото застаряване (314 отговора) от общо 387 анкетираните. Ниското образование и квалификация на наличната работна сила (232 отговора) са посочили като следващ проблем, която е основно от уязвими и малцинствени групи и (209 отговора) са посочени за проблем в резултат на застаряване на населението на територията.

Фигура №22- Диаграми с данни от оценките за Проблеми в сферата на човешките ресурси

На въпрос за **потребностите** на територията на МИГ Тервел-Крушари по отношение на човешкия фактор, анкетираните поставят на първо място потребност от „насърчаване на младежката заетост“ (248 отговора), следвана от мерки за „подобряване достъпа до трудова заетост - (223 отговора), и от мерки за „ интеграция на маргинализирани общности „ (199 отговора), мерки за Подпомагане на възрастните хора, в т.ч. здравеопазване (137 отговора) и (131 отговора) за „мерки за активизиране на лицата, търсещи работа“. Респондентите, посочили тези проблеми са с местожителство в селата на територията и в трудоспособна и над трудоспособна възраст.

Фигура №23- Диаграми с данни от оценките за Потребности в сферата на човешките ресурси

Отговорите очертават нуждите и потребностите от подкрепа чрез интервенции на СПРЗСР и ПРЧР, като подкрепа да се подобри образователната и квалификационна подготовка на населението в работоспособна възраст би улеснило реализирането на хората на пазара на труда и би извело от изолация етнически групи като ромите, живеещи в бедност. Нуждите и потребностите насочват и към подобряване на качеството на обществения живот в социален аспект, в т.ч здравеопазването и селската среда.

Отговорите на респондентите очертават основните насоки за подкрепа за развитие на човешките ресурси и промени, чрез допълващи мерки на СВОМР, а именно потребности от :

- Мерки за подобряване на достъпа до трудова заетост, за активизиране на лицата, търсещи работа, и включване в пазара на труда на безработни лица от маргинализираните общности като ромите чрез интервенции от ПРЧР;
- Мерки за преодоляване на негативни стереотипи по отношение на малцинствените групи, на културни и религиозни различия между етносите на територията , за подобряване на достъпа на маргинализираните общности до здравно-социални и административни услуги – чрез интервенции по ПРЧР;

В т. 4. (стр.40) от Анализа са изведени потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към местния бизнес на територията на МИГ Тервел-Крушари :

В анкетната карта е зададен въпрос за оценка потребностите на бизнеса, на който са получени 364 отговора.

Отговорите насочени към подкрепа на заетост (207 бр.), независимо в коя бизнес-сфера е съответният проект. Това следва да е и водещо в приоритизирането на проектните предложения по СВОМР, тъй като именно заетостта е способна да даде жизнена сила на обезлюдяващата се територия.

Фигура №29- Диаграми с данни от оценките за -най-важните потребности на територията на МИГ Тервел-Крушари по отношение на местния бизнес

Направени са следните изводи: Отговорите на респондентите очертават основните насоки за подкрепа на местния бизнес на територията на МИГ Тервел-Крушари чрез мерки от СПРЗСР в СВОМР, и допълващи мерки от ПРЧР а именно потребности от Мерки в подкрепа на бизнес-мерките, с приоритет на инвестиции насочени и към заетост, които са част от интеграционните компоненти на „интелигентни селища“.

В Раздел IV. Оценка на необходимостта от подкрепа чрез СВОМР НА МИГ „ТЕРВЕЛ-КРУШАРИ“ (стр. 100 – 102) Потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към необходимост от подкрепа чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г. и т. Необходимост от подкрепа от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г. Б) На въпроса “В кои области виждате необходимост от подкрепа по Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г.?” са отговорили 289 респондента, които са 75% от общо анкетираните.

Анализът на предоставените данни показва разпределението на отговорите по различни категории и може да бъде интерпретиран като оценка на значимостта или приоритетността на различните потребности. *Фигура №33- Диаграми с данни за подкрепа от ПРЧР чрез МИГ Тервел-Крушари (стр. 133)*

Изведени са ключови изводи от потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към необходимост от подкрепа по Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) в периода 2023-2027 г.

1. Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора: Отговор (ДА) – 212 бр.

Тази категория получава най-силна подкрепа, което показва, че Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора е приоритет за местната общност.

2. Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите: Отговор (ДА) – 105 бр.

Нуждата от подкрепа за насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите, е също висока. Това подчертава важноста на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности в региона.

3. Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда: Отговор (ДА) – 67 бр.

Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда също е важна тема, която трябва да бъде подкрепена, за да се подобри и осигури по-голям достъп до трудова заетост на територията.

По – слабо са изразени потребностите от „Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика“: Отговор (ДА) – 58бр. и „Активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве“: Отговор (ДА) – 52бр.

Анализите налагат следния извод: **На базата на тези резултати, МИГ Тервел-Крушари трябва да фокусира усилията си върху подкрепа за подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора;**

Тази област на идентифицирани потребности, са важни за местната общност и могат да допринесат значително за устойчивото развитие на региона. Резултатите показват, че местната общност вижда необходимост от подкрепа по Програмата "Развитие на човешките ресурси" 2023-2027 чрез допълващо финансиране на интервенции. Това предполага, че всякакви инициативи и проекти, насочени към подкрепа за подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора, вероятно ще бъдат добре приети и успешни. Важно е да се продължи с разработването на стратегии и програми, които да улеснят и подкрепят развитието на човешките ресурси в тези области, за да се постигне максимален ефект върху развитието на територията.

Мярка „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда“ е ключова за постигане на потребностите извлечени от анализите. .

3. Целева група/и и идентифицираните техни проблеми, които мярката ще решава

3.1. Целеви групи:

- безработни, вкл. продължително безработни;
- неактивни лица;
- лица в неравностойно положение, хора с увреждания;
- лица с основно и по-ниско образование и/или без квалификация.

3.2. Брой:

- безработни, вкл. продължително безработни – 25 лица;
- неактивни лица – 12 лица;
- лица в неравностойно положение, хора с увреждания – 10 лица;

- лица с основно и по-ниско образование и/или без квалификация – 5 лица.

3.3. Характеристики на целевата група:

Възрастовата структура на населението общините Тервел и Крушари е с тенденция да се влошава. **ДЕМОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ, ПАЗАР НА ТРУДА, ДОХОДИ, ЖИЗНЕНО РАВНИЩЕ, КАЧЕСТВО НА ЖИВОТА** е описано в (т.4 Стр. 17) от Социално икономическия анализ. В подтрудова възраст са 3199 души, или 17% от населението на двете целеви общини, в трудова възраст са 63,1% (11890) , а над трудова възраст – 19,9 % (3749). Прави впечатление разпределението по пол: в трудова възраст по- голям брой са мъжете, които представляват 52,65 %, докато в над трудова възраст по- голям брой са жените, те достигат 57,75%.

Таблица 5– Динамика на населението по възраст в двете целеви общини

Население по възраст	Процент на населението по данни в СМР 2010 г.	Процент на населението по данни на НСИ 2020 г.
подтрудова	21,36	17,0
трудова	52,07	63,1
надтрудова	19,02	19,9

Анализът налага следният Извод: Данните в горната таблица очертават тенденции на влошаване на възрастовата структура на населението, намаляват младите хора и нараства възрастното население. Прави впечатление, обаче, че делът на населението в над трудова възраст се запазва на едно и също ниво за сметка на увеличаване дял на населението в трудова възраст. Тази особеност се дължи на увеличената между 2010 и 2020 г. възраст за пенсиониране. Това обезсмисля насочването на СВОМР към мерки за активно остаряване. От данните за дялове на населението по възраст е видно, че няма увеличение на населението в над трудова възраст. Тенденцията на територията е възрастните хора в над трудова възраст, които са в добро здраве и желаят да имат физическа активност да се занимават с малките си лични стопанства. Не е регистрирано търсене на заетост и възможности за преквалификация от хора, които са се пенсионирали. След пенсионирането си в трудова заетост се включват специалисти, за които на територията има силно изявен недостиг – лекари, медицински специалисти, инженери, специалисти по технически специалности.

Няма официална статистика за това каква част от населението в трудова възраст на територията на МИГ не е в активно търсене на работа, поради липсата на механизъм за обхват. Неактивните лица са безработни обезкуражени да работят или да се регистрират в Дирекция „Бюро по труда” към Агенция по заетостта. Те трябва да бъдат идентифицирани и мотивирани посредством индивидуален подход, за да се регистрират като търсещи работа. Достъпът до заетост на хората с увреждания също е ограничен.

1. По данни на НСИ от последното преброяване, структурата на населението на 7 и повече години **по степен на образование** е следната:

Таблица 6– Образователна структура на населението в общини Тервел и Крушари

Висше	Средно	Основно	Начално	Без образование
8,45 %	36,35 %	33,89%	12,54%	8,77%

Видно от таблицата по-горе, населението на територията е масово със средно и основно образование, с висше образование са 8,45%, с приблизително същия процент са необразованите. Характеристиките на територията са по-лоши от тези в региона и в страната, особено по отношение на лицата с висше образование и тези, които не са ходили на училище. За тези показатели на територията допринася с недобрата си образователна структура на населението в община Крушари, където висшистите са под 4% , необразованите – над 10 %, а лицата с начално образование 17 % . Последните две съставят

маргинализирана група, която формира трайна безработица, живот в крайна бедност, обрива децата на тази група на недоимък и безперспективност, а част от нея допринася за увеличаване на битовата престъпност. Образованието и квалификацията на населението са от значение и за потенциала на територията за привличане на инвеститори. С оглед на това чрез допълващо финансиране към СВОМР следва да подпомогне интервенции за придобиване на квалификация и разкриването на работни места в публичния и частния сектор с фокус върху групите от населението, застрашени от маргинализиране. Към 07.09.2021 г. население по **етническа група, майчин език и вероизповедание** има следната характеристика:

И в двете общини населението е съставено от 3 основни етноса. Това са българския, турския и ромския етнос. В община Тервел най-многобройно е населението от турския етнос (45,1%), следвано от български (38,67%) и ромския етнос (8,61%),

В община Крушари ситуацията е същата, като представителите на турския етнос са 48,5%, следвани от българския – 27,4 % и ромския – почти 16 %. (И за двете общини разликата до 100 % е поради непоказана в преброяването етническа принадлежност).

Таблица 7 Население по етническа група, майчин език и вероизповедание

Българска	Турска	Ромска	Друга	Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана*	Общо
36,33%	45,83%	10,15%	0,36%	0,13%	0,76%	6,44%	100%

Анализът налага следният Извод: Етническият състав на населението кореспондира с различна религия, майчин език, обичаи, традиции и култура, които влияят върху дневния ред на обществото. Негативни нагласи към ромите от страна на останалите два етноса на територията/ български и турски/ все още се проявяват в детските и учебните заведения и в обществото. Необходимо е СВОМР да адресира интервенции, включващи подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантност и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие – напр. мерки, вкл. кампании, за преодоляване на стереотипи и дискриминационни практики с респект към различието, ограничаване на езика на омразата и подкрепа за защита на основни човешки права и достойнство, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителните примери и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение и др., мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи.

Икономическите и социални характеристики на населението са изведени на стр. 17 и стр. 33 от Анализа. Общо безработните лица на територията са 1281 души към 31.12.2020 г., което представлява 10,77 % от лицата в трудоспособна възраст. Въпреки, че безработицата на територията е по-висока от тази за област Добрич и за страната като цяло , динамиката на данните показва две тенденции: първо, след 2016 г. безработицата на територията на Община Тервел намалява чувствително с всяка изминала година, вкл. и за последната 2022 –ра година, а за Община Крушари нивото на безработица се запазва през последните 10 години; второ, епидемията от COVID-19, въпреки трудностите и ограниченията, не е предизвикала увеличаване на нивото на безработица на територията. Това може да бъде обяснено с това, че развлекателният бизнес и туризма, които са секторите, върху които пандемията се отрази негативно, не са развити на територията. Работните места в земеделието, производствата, услугите и публичния сектор, които генерират заетостта на територията не се влияят от пандемични обстоятелства. Запазва се тенденцията за сезонна заетост в селското стопанство и в строителството. Очевидно търсенето на работна сила на територията е много по-малко от предлагането, поради което хората търсят

работа извън своето населено място, пътуват до гр. Добрич или се устройват временно или постоянно в гр. Варна, в столицата или в чужбина.

Средната работна заплата в община Тервел е 1060,75 лв., което е 69,33% от средната работна заплата за страната, а за община Крушари тя е по-ниска и достига 65,66% от средната за страната. В сравнение с данните от 2015 г., когато е разработвана втората СВОМР на МИГ, заплатите сега изостават в по-голяма степен от средните за страната.

Възнагражденията в общественния сектор са по-високи от тези в частния, средната работна заплата в частния сектор е 80% от тази в общественния.

Населението има допълнителни доходи от ренти, които не са облагаеми и не са посочени в статистиката, но въпреки това данните показват, че в секторите, представени в икономиката на двете общини, нискоквалифицираният и съответно ниско заплатен труд е доминиращ.

Данните за безработицата съгласно НСИ и ДБТ в двете целеви общини показват следното:

Таблица 10 Ниво на безработица

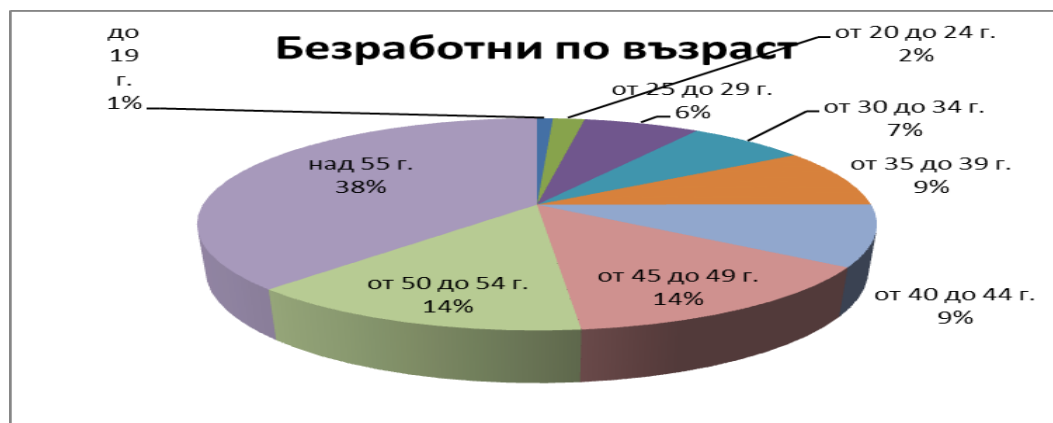

За 2021 г. тя е 10,3% за община Крушари и 10,2% за община Тервел. Това е повече в сравнение с безработицата за област Добрич (8,6%) и почти двойно по-висока в сравнение с данните за страната (5,3%).

В структурата на безработните лица по пол безработните жени са малко по-висок дял и броят им представлява 52% от безработните лица на територията.

По възраст структурата на безработните на територията е следната:

Таблица 11 Безработица по възраст

Графиката показва, че с нарастване на възрастта нараства и безработицата в съответната възрастова група. Тя достига 28% за безработните, които са над 45 до 54 години. Тази възрастова група е най-уязвимата и нуждаеща се от подкрепа.

Хората над 55 години формират най-многобройната сред всички категории безработни и реализацията

на пазара на труда при тях е най-трудна, което е обусловено от нежеланието на работодателите да инвестират средства за квалификация и обучения на хора, за които предстои пенсиониране. При тази възрастова група се проявяват различни здравословни проблеми, което води до отсъствия от работното място и това допълнително намалява мотивацията на работодателите да ги наемат.

Безработните лица без квалификация и специалност, които в преобладаващата си част са представители на ромската общност на територията са най-многобройната група в професионалната структура на безработните (над 65%), което е характерно и на областно и национално ниво. 21,5% са безработните със средно специално и професионално образование, а най-малобройната група са безработните специалисти (2% за Тервел и 0% за Крушари).

Продължително безработните за община Тервел са средно 230 души, докато статистиката показва, че в Крушари само 10 души са продължително безработни.

В община Тервел регистрираните в БТ хора с увреждания, търсещи работа, са 53, а в Крушари – 2 (по данни за 2022 г.)

Динамиката на регистрираните безработни по месеци показва, че най-високите нива на безработица са през първото тримесечие на годината. Сезонният характер на заетостта също се проследява, като в община Крушари безработицата намалява с 42 % през летните месеци, а в община Тервел – с 22%.

Постъпилите на работа с трудово посредничество в община Крушари през 2022 г. са 274 души, от които 217 на първичния пазар, а 57 са включени в програми за заетост. Търсенето на пазара на труда преобладаващо е от публичния сектор - община Крушари, Държавно горско стопанство, училищата и по-малко от частния.

В община Тервел с посредничество на ДБТ на първичния пазар са настанени 437 души, в насърчителни мерки са включени 36 души, а 76 в програми за заетост. За разлика от Крушари, търсенето на работна сила в Тервел е балансирано между публичния и частния сектор. Най-големи работодатели, обявили свободни работни места, са община Тервел и Държавно горско стопанство, но така също Пластхим-Т, Трансмобил, Интеграл 2005.

Анализът налага следните Изводи:

1. Безработните над 45 годишна възраст са най-многобройната група сред всички категории безработни и реализацията на пазара на труда при тях е най-трудна, което е обусловено от нежеланието на работодателите да инвестират средства за квалификация и обучения на хора, за които предстои пенсиониране. При тази възрастова група се проявяват и различни здравословни проблеми, което води до отсъствия от работното място и това допълнително намалява мотивацията на работодателите да ги наемат. Необходимо е чрез допълващо финансиране към СВОМР да се адресира мерки за квалификация и заетост на тази група лица;
2. Безработните без квалификация и специалност са преобладаващо от ромските общности в селата и кварталите с компактно ромско население на територията - с. Орляк и с. Каблешково в Община Тервел, с. Лозенец, с. Полк. Дяково, с. Абрит, с. Северци в Община Крушари и сегрегирани квартали в общинските центрове Тервел и Крушари. Необходимо е СВОМР да адресира мерки за квалификация и заетост на тази група лица;
3. Дългосрочно безработните лица са 18,73 % от общия брой безработни лица, което идентифицира проблем и при тази категория безработни. Рационален би бил подход чрез допълващи мерки и дейности към СВОМР да се потърси решение за преквалификация или квалификация и осигуряване на бъдеща заетост и за тази категория безработни;
4. Безработните младежи на възраст от 15 до 29 г. са 9 % от безработните лица, в т.ч. безработни младежи от 15 до 24 г. възраст /NEETs – лица на възраст между 15 и 24 г., които не работят, не учат и не са на стаж и обучение/ са 3 % от безработните лица. Всяка година по официални данни в двете

общини на територията от образователната система отпадат над 75 деца. Те остават без основно образование, а малък брой не завършват и начално образование. Чред допълващо финансиране, МИГ може да предложи решения за включване на младите безработни хора в обучения за придобиване на квалификация и в субсидирана заетост с цел чиракуване и придобиване на трудови умения;

5. Безработните с увреждания в двете общини са 55 души. Въпреки малкият брой, зад всеки тези 55 случая стои конкретна човешка съдба на уязвим човек, когото природата е лишила от равни възможности на пазара на труда. Допълващото финансиране за изпълнение на мерки от ПРЧР към СВОМР е инструментът, който може да предложи решение за голяма част от безработните с увреждания, като им предостави липсващата им възможност да придобият подходяща за физическото и менталното им състояние квалификация и последваща заетост;

6. Въпреки, че паритетът между безработните жени и мъже на територията е налице (безработните жени надхвърлят по брой незначително безработните мъже на територията), удачно е МИГ да приоритизира заетостта, активната позиция на пазара на труда и в полето на бизнеса, както и квалификацията на безработните жени и на жените като цяло, тъй като те имат по-ограничени възможности за реализация, произтичащи от липсата на физическа сила.

Потребностите, които мярката адресира, са свързани и с младежите NEETs, на които трябва да се обърне специално внимание поради дългосрочните негативни последици – тези млади хора са застрашени от бедност и социално изключване, а от икономическа гледна точка представляват неоползотворен производствен и данъчен ресурс за държавата, както и увеличават разходите ѝ чрез натоварване на социалните системи. Всичко това се отнася за най-уязвимата група от местната общност – ромите.

3.4. Идентифицирани нужди и проблеми и как мярката ще допринесе за тяхното решаване:

В проучването на потребностите, нагласите и възможностите на заинтересованите страни на територията на МИГ Тервел-Крушари са подробно описани потребностите на местната общност и обобщени на (стр. 64).

В Стратегията на МИГ, следствие направеният анализ на демографските характеристики и социално – икономическите характеристики на територията, е изведена ***потребност П 08: Потребност от мотивиране на безработните лица да се преквалифицират или да повишават квалификацията си и да станат активни участници в пазара на труда, вкл. и като работят за поддържането на обществени площи, като по този начин се преустановят неблагоприятните процеси, които водят до социално изключване, негативни стереотипи и дискриминация – от една страна, а от друга – се осигури възможност за поддържане на привлекателна среда за живот в населените места.(стр. 114)***

Уязвимите групи на територията са формирани от лица в нетрудоспособна възраст, които са 6,53 % от населението, лица с трайни увреждания, включително в невъзможност за самообслужване 6%, и лица живеещи с доходи под екзистенциалния минимум 1,3%.

Лицата от маргинализирани групи от ромски произход, които представляват 10,15% от населението на територията, формират трайна безработица, ниско образование, живот в крайна бедност. Децата на тази група са обречени на недоимък и безперспективност, а част от нея допринася за увеличаване на битовата престъпност. Негативните нагласи към ромите от страна на останалите два етноса на територията/ български и турски/ все още се проявяват в детските и учебните заведения и в обществото. Преобладаващ брой от безработните лица от уязвимите групи са без квалификация, с основно и по-ниска степен на образование, като най-висок сред тях е делът на ромите, следван от хора с увреждания. Безработните без квалификация и специалност са преобладаващо от ромските общности в селата и кварталите с компактно ромско население на територията - с. Орляк и с. Каблешково в Община Тервел,

с. Лозенец, с. Полк. Дяково, с. Абрит, с. Северци в Община Крушари и сегрегирани квартали в общинските центрове Тервел и Крушари.

Проблемите, които възпрепятстват включването в заетост на голяма част от безработните роми на територията, са свързани с ниската степен (или липса) на образование, липса на квалификация, липса на мотивация за работа (заплащане, което не отговаря на очакванията), липса на трудови навици и дисциплина (най-вече при мъжете от ромската общност, за които е характерно участието в сезонни и кратковременни дейности).

Ниското образование или липсата на такова, както и липсата на квалификация или наличието на увреждания, възпрепятстват интеграцията на пазара на труда на безработните в двете общини.

При хората с увреждания ограниченията при реализирането им на пазара на труда произтичат от спецификата на уврежданията им, които не позволяват упражняване на определени видове дейности. За тази група безработни лица са необходими специфични видове квалификация, съобразена с физическото и менталното им състояние.

Допълнително отдалечеността на населените места затруднява достъпа както на възрастните и хората с увреждания, така и на хората от ромски произход до основни услуги за населението и най-вече достъп до здравеопазване-

Допълнително, е заявена нужда от поддържането на населените места на територията на МИГ в приветлив вид, което гарантира тяхната привлекателност като места за обитаване от различни групи хора, което изисква осигуряване на работна ръка за извършване на ежедневни дейности.

Изведените в анализа нагласи на уязвимите и маргинализирани групи са за включване в програми за заетост за поддържане на обществени зелени площи / трасета на маршрути, гробищни паркове, стадиони, за разкопки на обекти на културно-историческото наследство. Започване на почасова работа, преквалификация и обучения. Адресирана е нужда от включването в подходящи обучения и квалификация на хора без образование, с основно и по-ниско образование и на безработни с увреждания с цел намиране на работа и осигуряване на доходи. Тези характеристики на уязвимите групи на територията адресират и следната нейна потребност ***П 14:Подобряване достъпа до образование, обучение и квалификация на представителите от уязвимите групи, в т.ч. маргинализираните групи на ромите като предпоставка за тяхното интегриране в обществото и ускоряване на този процес на интеграция посредством осигуряване на добър достъп на уязвимите групи до социални и здравни услуги и целенасочена работа за преодоляване на негативните стереотипи към ромите.***

Тези потребности адресират избора на допълващо финансиране от ПРЧР по Приоритет 2, СЦ 2.2. Постигане на високо ниво на ангажираност на общността към социално приобщаване, квалификация и съхранение на местното природно, културно и историческо наследство и опазване на околната среда. Мярката е насочена към групи уязвими хора, които живеят в риск от социално изключване. Социалната им адаптация към пазара на труда изисква специален подход, който може да предложи допълващото финансиране от ПРЧР. Чрез прилагането му ще се осигури подкрепа за заетост, с ангажиране на местния бизнес, с акцент върху младежите, за да се подпомогне интеграцията на най-бедните и социално-уязвимите. В допълнение чрез програми за заетост ще бъде подпомогнат публичния сектор в дейности по поддръжка на инфраструктурата, което ще допринесе за прилагане на интегриран подход с Мярка 04 ***Инвестиции за развитие на основни услуги и модернизация на дребна по мащабни инфраструктура на територията на МИГ Тервел-Крушари***, предвидена в Приоритет 2 на СВОМР на МИГ Тервел – Крушари.

Мярката ще предостави комплексна подкрепа на най-уязвимите групи на пазара на труда, която ще повиши тяхната конкурентоспособност и ще им осигури възможност за включване и по-добра

реализация. С най-висок риск от изпадане в продължителна безработица са неактивните, които са демотивирани да търсят работа; хората с ниско образование или без образование и квалификация, защото не покриват изискванията на работодателите; по-възрастните лица, често поради остарели умения и знания; младежите без опит и трудови навици; хората с увреждания и със специални потребности, които са ограничени да извършват всякакъв вид дейности; ромите, тъй като те съвместяват всички описани ограничения. Обхванатите от мярката лица ще преодолеят пречките, породени от липсата на квалификация, работни навици, мотивация за работа, при включване в проектни дейности.

4. Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката

4.1. Допустими кандидати:

- Община Тервел
- Община Крушари

4.2. Допустими партньори (ако е приложимо):

- Работодатели;
- НПО

5. Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката.

Направление 1. Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработни:

- идентифициране, активиране, трудово консултиране и професионално ориентиране, мотивиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, както и за регистрация в Дирекция „Бюро по труда на Агенция по заетостта;
- включване на идентифицираните неактивни лица в различни видове обучения от Направление 2, съобразно техните потребности;
- дейности за преодоляване на липсата на квалификация, навици, мотивация за работа, в т.ч. мотивиране, професионално ориентиране; професионално обучение, обучения за придобиване на ключова компетентност, обучение по време на работа и др. за продължително безработните лица (безработни над 12 месеца).

Направление 2. Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката:

- обучения за придобиване на дигитални умения, умения, свързани със зеления преход, професионална квалификация, ключови компетенции и др., съобразени с индивидуалните характеристики на лицата от целевите групи и съобразени с потребностите на работодателите от квалифицирана работна сила, която да наемат;
- дейности в подкрепа на по-възрастните неактивни и безработни лица, за адаптиране към промените и към работодателите, чрез преквалификация, придобиване на нови умения, вкл. „зелени“ и дигитални, и предоставяне на нови възможности за заетост. Обученията могат да бъдат насочени към придобиване и развитие на умения и компетентности, необходими във връзка с бъдещето на труда, по-специално: организационни умения, вкл. работа в екип, разрешаване на проблеми, управление на времето и др.

Направление 3. Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място, субсидирана заетост:

- стимули за разкриване на нови работни места и субсидии за възнаграждения при включване в заетост на хора в неравностойно положение, в т.ч. лица с увреждания, продължително безработни,

активирани неактивни лица, безработни или неактивни лица с по-ниско от средното образование, вкл. чрез финансиране на ментори за тях за улесняване на включването им в устойчива заетост.

Не е допустимо в един проект да се включи само дейност за предоставяне на субсидирана заетост.

Видовете дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество. Видовете действия ще бъдат в съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).

6. Бюджет на мярката

6.1. Общ бюджет на мярката: 450 000 лв.;

6.2. Интензитет: 100% безвъзмездна финансова помощ; 0% съфинансиране (ако е приложимо);

6.3. Минимална (ако е приложимо) стойност на проекта: 50 000 лв.;

6.4. Максимална стойност на проекта: 390 000 лв.

7. Очаквани резултати и индикатори от изпълнение на мярката

7.1. Индикатори за краен продукт:

- безработни, вкл. продължително безработни;
- участници в неравностойно положение;
- неактивни;
- малцинства (вкл. маргинализирани общности като ромите);

7.2. Индикатори за резултат:

- участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;
- участници от малцинства, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа.

1. Наименование на мярката

Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите

2. Цел на мярката

2.1. Цел на мярката:

Подобряване качеството на живот на жителите чрез създаване на благоприятна среда за икономическо развитие и социално приобщаване и трайната интеграция на най-маргинализираните общности като ромите чрез осигуряване на добър достъп на уязвимите групи до социални и здравни услуги и целенасочена работа за преодоляване на негативните стереотипи към ромите.

2.2 Обосновка и анализ за необходимостта от мярката:

Мярката е адресирана от потребност П 14: *Потребност от подобряване достъпа до образование, обучение и квалификация на представителите от уязвимите групи, в т.ч. маргинализираните групи на ромите като предпоставка за тяхното интегриране в обществото и ускоряване на този процес на интеграция посредством осигуряване на добър достъп на уязвимите групи до социални и здравни услуги и целенасочена работа за преодоляване на негативните стереотипи към ромите.*

В процеса на разработване и съгласуване на анализите за целите на разработване на Стратегия за ВОМР на МИГ Тервел - Крушари за програмен период 2023 - 2027 г.” са включени представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. маргинализираните групи от ромски произход, като предпоставка за тяхното интегриране в обществото и ускоряване на процес на интеграция посредством осигуряване на добър достъп на уязвимите групи. На територията на МИГ са идентифицирани следните уязвими и малцинствени групи посочени в (стр. 62), и (таблица 1 на стр. 64) от Анализ за проучване на потребностите, нагласите и възможностите на заинтересованите страни на територията на МИГ Тервел-Крушари, съотнесени към потенциала ѝ за развитие чрез мерки към СВОМР.

Уязвими групи	Дял от населението
5. Лица с трайни увреждания, включително в невъзможност за самообслужване, живеещи в домашна среда	6%
6. Лица в нетрудоспособна възраст	6,53%
7. Лица с доходи под екзистенциален минимум	1,3%
8. Роми	10,15%

В Раздел II. Идентифициране на заинтересованите лица, (стр.62) т. **Информационни срещи (стр.65)** подборно са описани потребностите и нагласите, изразени по време на информационните срещи с жители на територията. Местната общност ясно е заявила потребност от подкрепа за осигуряване на заетост, професионална квалификации, подкрепа за почасова работа, програми за преквалификация, адаптиране към пазара на труда, повишаване на квалификация, подкрепа при намиране на работа, включване в програми за заетост. (стр. 72 **обобщени в таблица №3**).

Представителите на публичния сектор са посочили необходимост от програми за заетост за поддържане на обществени зелени площи / трасета на маршрути, гробищни паркове, стадиони, за разкопки на обекти на културно-историческото наследство. Неземеделския бизнес посочва потребности от квалифицирана работна ръка. **От проведените Анкетни проучвания (стр. 76 – фигура 8) са идентифицирани следните заинтересовани лица.**

Заинтересовани лица	Бр.	Дял в % от участвалите в анкетата
➤ Самотен родител	14	3,62
➤ Родител на три и повече деца до 18 г. възраст	12	3,1
➤ Родител на дете с увреждания	10	2,58
➤ Представител на маргинализирани общности, в т.ч. роми	51	13,18
➤ Лице в пенсионна възраст	27	6,98
➤ Безработни	13	3,36
➤ Неидентифицирали се по горните характеристики	23	5,94

Респондентите обхващат групи по направления от общественно-икономическия живот на територията, като дялът на анкетираните по сектори съответства на тежестта на съответния сектор на територията. Основните проблеми и потребности са описани в т. 1 Човешки ресурси – проблеми и потребности. (стр. 89). По отношение на проблемите, свързани с човешките ресурси, резултатите от отговорите на респондентите са свързани и кореспондират най – вече с влошената демографска ситуация изразена, чрез намаляването на населението и неговото застаряване (314 отговора) от общо 387 анкетираните. Ниското образование и квалификация на наличната работна сила (232 отговора) са посочили като следващ проблем, която е основно от уязвими и малцинствени групи и (209 отговора) са посочени за проблем в резултат на застаряване на населението на територията.

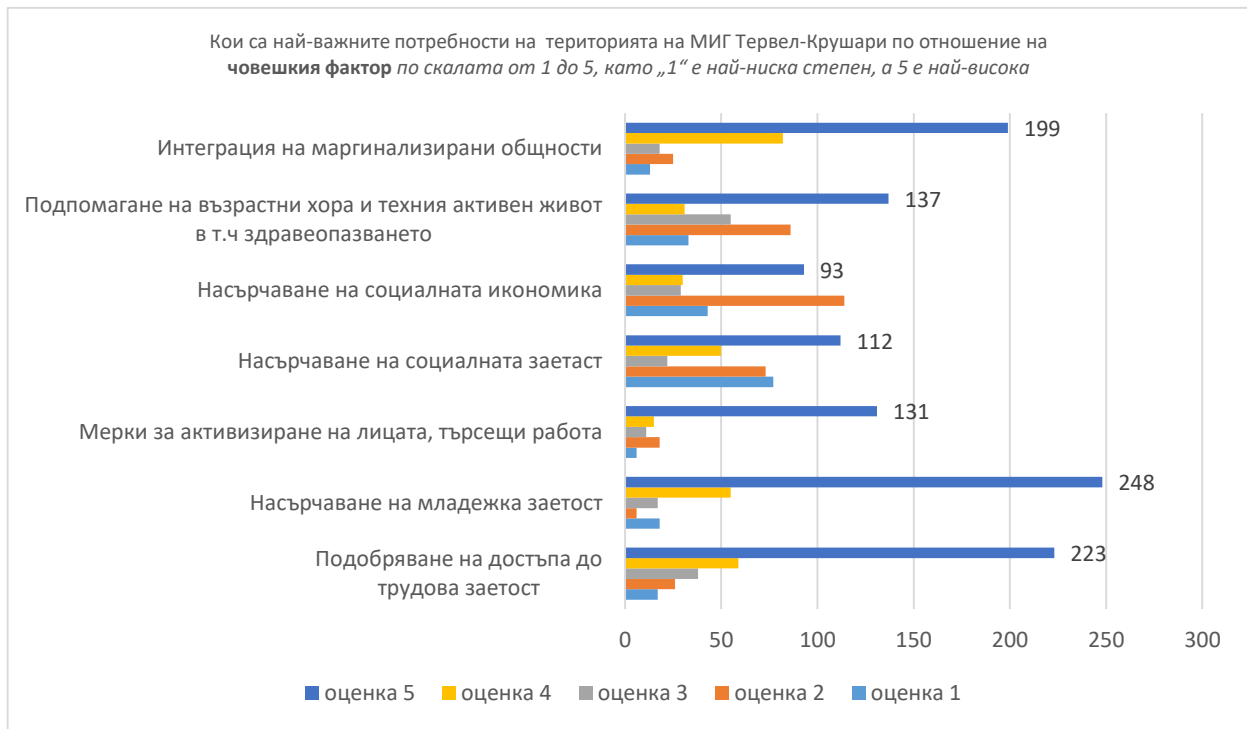
Фигура №22- Диаграми с данни от оценките за Проблеми в сферата на човешките ресурси

На въпрос за **потребностите** на територията на МИГ Тервел-Крушари по отношение на човешкия фактор, анкетираните поставят на първо място необходимост от „насърчаване на младежката заетост“ (248 отговора), следвана от мерки за „подобряване достъпа до трудова заетост - (223

отговора), и от мерки за „интеграция на маргинализирани общности“, (199 отговора), мерки за Подпомагане на възрастните хора, в т.ч. здравеопазване (137 отговора) и (131 отговора) за „мерки за активизиране на лицата, търсещи работа“. Респондентите, посочили тези проблеми са с местожителство в селата на територията и в трудоспособна и над трудоспособна възраст.

Фигура №23- Диаграми с данни от оценките за Потребности в сферата на човешките ресурси

Отговорите очертават нуждите и потребностите от подкрепа чрез интервенции на СПРЗСР и ПРЧР, като подкрепа да се подобри образователната и квалификационна подготовка на населението в работоспособна възраст би улеснило реализирането на хората на пазара на труда и би извело от изолираност етнически групи като ромите, живеещи в бедност. Нуждите и потребностите насочват и към подобряване на качеството на общностния живот в социален аспект, в т.ч здравеопазването и селската среда.

Отговорите на респондентите очертават основните насоки за подкрепа за развитие на човешките ресурси и промени, чрез допълващи мерки на СВОМР, а именно потребности от :

- **Мерки за подобряване на достъпа до трудова заетост, за активизиране на лицата, търсещи работа, и включване в пазара на труда на безработни лица от маргинализираните общности като ромите чрез интервенции от ПРЧР;**
- **Мерки за преодоляване на негативни стереотипи по отношение на малцинствените групи, на културни и религиозни различия между етносите на територията, за подобряване на достъпа на маргинализирани общности до здравно-социални и административни услуги – чрез интервенции по ПРЧР;**

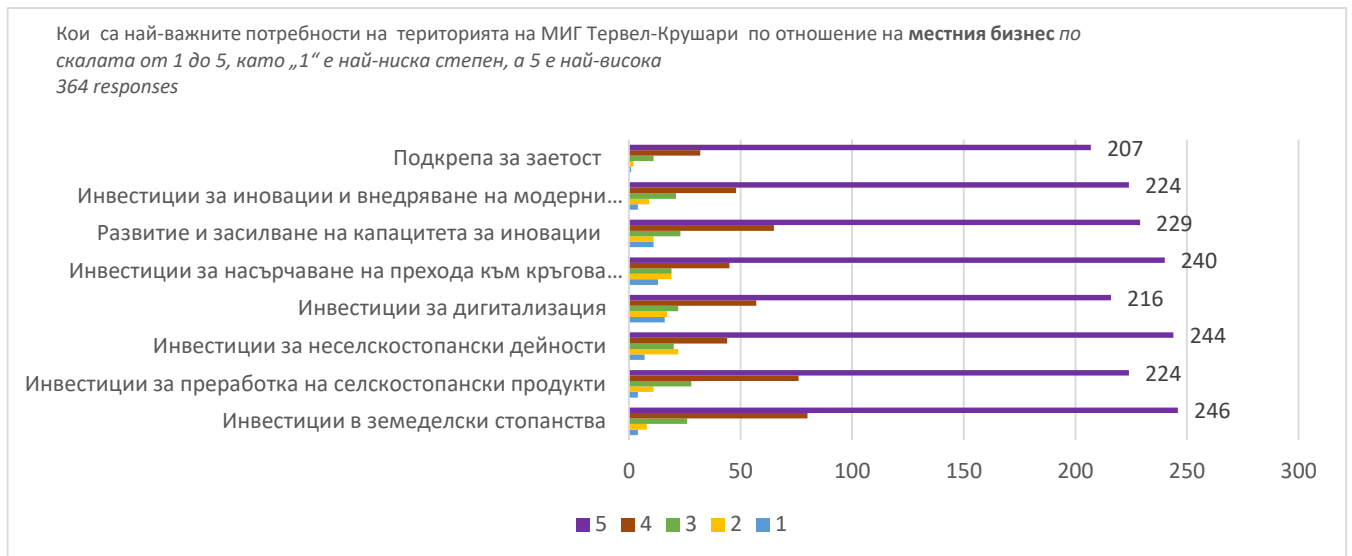
В т. 4. (стр.40) от Анализа са изведени потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към местния бизнес на територията на МИГ Тервел-Крушари :

В анкетната карта е зададен въпрос за оценка потребностите на бизнеса, на който са получени 364 отговора.

Отговорите насочени към подкрепа на заетост (207 бр.), независимо в коя бизнес-сфера е съответният проект. Това следва да е и водещо в приоритизирането на проектните предложения по

СВОМР, тъй като именно заетостта е способна да даде жизнена сила на обезлюдяващата се територия.

Фигура №29- Диаграми с данни от оценките за -най-важните потребности на територията на МИГ Тервел-Крушари по отношение на местния бизнес

Направени са следните изводи: Отговорите на респондентите очертават основните насоки за подкрепа на местния бизнес на територията на МИГ Тервел-Крушари чрез допълващи Стратегията мерки от ПРЧР, а именно потребности от мерки в подкрепа на бизнес-мерките, с приоритет заетост, които са част от интеграционните компоненти на „интелигентни селища“.

В Раздел IV. Оценка на необходимостта от подкрепа чрез СВОМР НА МИГ „ТЕРВЕЛ-КРУШАРИ“ (стр. 100 – 102) **Потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към необходимост от подкрепа чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г. и т. Необходимост от подкрепа от Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г. Б) На въпроса “В кои области виждате необходимост от подкрепа по Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г.?” са отговорили 289 респондента, които са 75% от общо анкетираните.** Анализът на предоставените данни показва разпределението на отговорите по различни категории и може да бъде интерпретиран като оценка на значимостта или приоритетността на различните потребности.

Фигура №33- Диаграми с данни за подкрепа от ПРЧР чрез МИГ Тервел-Крушари (стр. 45)

Изведени са ключови изводи от потребностите и нагласите на респондентите, адресирани към необходимост от подкрепа по Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР) чрез МИГ Тервел-Крушари в периода 2023-2027 г.

4. Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора: Отговор (ДА) – 212 бр.

Тази категория получава най-силна подкрепа, което показва, че Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора е приоритет за местната общност.

5. Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите: Отговор (ДА) – 105 бр.

Нуждата от подкрепа за насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите, е също висока. Това подчертава важността на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности в региона.

6. Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда: Отговор (ДА) – 67 бр.

Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда също е важна тема, която трябва да бъде подкрепена, за да се подобри и осигури по-голям достъп до трудова заетост на територията.

По – слабо са изразени потребностите от „Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика“: Отговор (ДА) – 58бр. и „Активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве:: Отговор (ДА) – 52бр.

Анализите налагат следния извод: На базата на тези резултати, МИГ Тервел-Крушари трябва да фокусира усилията си върху подкрепа за допълващо финансиране:

➤ **Мерки за подобряване на достъпа до трудова заетост, за активизиране на лицата, търсещи работа, и включване в пазара на труда на безработни лица от маргинализираните общности като ромите чрез интервенции от ПРЧР;**

➤ **Мерки за преодоляване на негативни стереотипи по отношение на малцинствените групи, на културни и религиозни различия между етносите на територията, за подобряване на достъпа на маргинализираните общности до здравно-социални и административни услуги – чрез интервенции по ПРЧР;**

Тези области са идентифицирани и са важни за местната общност и могат да допринесат значително за устойчивото развитие на региона. Резултатите показват, че местната общност вижда необходимост от подкрепа по Програмата "Развитие на човешките ресурси" 2023-2027 чрез допълващи мерки към стратегията на МИГ Тервел-Крушари. Това предполага, че всякакви инициативи и проекти, насочени към тези области, вероятно ще бъдат добре приети и успешни. Важно е да се продължи с разработването на стратегии и програми, които да улеснят и подкрепят развитието на човешките ресурси в тези области, за да се постигне максимален ефект върху развитието на територията.

Горесцитираните мерки са ключови за постигане на потребностите извлечени от анализите.

3. Целева група/и и идентифицираните техни проблеми, които мярката ще решава (посочват се целевите групи по конкретната мярка като се съобразяват с допустимите цели)

групи от таблица 1 в Указанията, посочва се техният индикативен брой, характеристики, както и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира):

3.1. Целеви групи:

- лица, представители на маргинализирани общности като ромите;
- деца в нужда и техните семейства.

3.2. Брой:

- лица, представители на маргинализирани общности като ромите – 80 лица;
- деца в нужда и техните семейства – 30 лица.

3.3. Характеристики на целевата група:

Населението на територията е съставено от представители на българския, турския и ромски етноси.

Към 07.09.2021 г. население по етническа група, майчин език и вероизповедание има следната характеристика:

И в двете общини населението е съставено от 3 основни етноса. Това са българския, турския и ромския етнос. В община Тервел най-многобройно е населението от турския етнос (45,1%), следвано от български (38,67%) и ромския етнос (8,61%),

В община Крушари ситуацията е същата, като представителите на турския етнос са 48,5%, следвани от българския – 27,4 % и ромския – почти 16 %. (И за двете общини разликата до 100 % е поради непоказана в преброяването етническа принадлежност).

Таблица 7: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание

Българска	Турска	Ромска	Друга	Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана*	Общо
36,33%	45,83%	10,15%	0,36%	0,13%	0,76%	6,44%	100%

Анализът налага следният извод: Етническият състав на населението кореспондира с различна религия, майчин език, обичаи, традиции и култура, които влияят върху дневния ред на обществото. Негативни нагласи към ромите от страна на останалите два етноса на територията/ български и турски/ все още се проявяват в детските и учебните заведения и в обществото. Необходимо е МИГ да адресира интервенции, включващи подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантност и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие – напр. мерки, вкл. кампании, за преодоляване на стереотипи и дискриминационни практики с респект към различието, ограничаване на езика на омразата и подкрепа за защита на основни човешки права и достойнство, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителните примери и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение и др., мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи.

3.4. Идентифицирани нужди и проблеми и как мярката ще допринесе за тяхното решаване:

Анализът извежда следните потребности и налага следните изводи.

1. Безработните над 45 годишна възраст са най-многобройната група сред всички категории безработни и реализацията на пазара на труда при тях е най-трудна ,което е обусловено от нежеланието на работодателите да инвестират средства за квалификация и обучения на хора, за

които предстои пенсиониране. При тази възрастова група се проявяват и различни здравословни проблеми, което води до отсъствия от работното място и това допълнително намалява мотивацията на работодателите да ги наемат. Необходимо е МИГ да адресира мерки за квалификация и заетост на тази група лица;

2. Безработните без квалификация и специалност са преобладаващо от ромските общности в селата и кварталите с компактно ромско население на територията - с. Орляк и с. Каблешково в Община Тервел, с. Лозенец, с. Полк. Дяково, с. Абрит, с. Северци в Община Крушари и сегрегирани квартали в общинските центрове Тервел и Крушари. Необходимо е СВОМР да адресира мерки за квалификация и заетост на тази група лица;

3. Дългосрочно безработните лица са 18,73 % от общия брой безработни лица, което идентифицира проблем и при тази категория безработни. Рационален би бил подход чрез мерки и дейности да се потърси решение за преквалификация или квалификация и осигуряване на бъдеща заетост и за тази категория безработни;

4. Безработните младежи на възраст от 15 до 29 г. са 9 % от безработните лица, в т.ч. безработни младежи от 15 до 24 г. възраст /NEETs – лица на възраст между 15 и 24 г., които не работят, не учат и не са на стаж и обучение/ са 3 % от безработните лица. Всяка година по официални данни в двете общини на територията от образователната система отпадат над 75 деца. Те остават без основно образование, а малък брой не завършват и начално образование. МИГ може да предложи решения за включване на младите безработни хора в обучения за придобиване на квалификация и в субсидирана заетост с цел чиракуване и придобиване на трудови умения;

5. Безработните с увреждания в двете общини са 55 души. Въпреки малкият брой, зад всеки тези 55 случая стои конкретна човешка съдба на уязвим човек, когото природата е лишила от равни възможности на пазара на труда. Допълващото финансиране на стратегията чрез мерки от ПРЧР е инструментът, който може да предложи решение за голяма част от безработните с увреждания, като им предостави липсващата им възможност да придобият подходяща за физическото и менталното им състояние квалификация и последваща заетост;

6. Въпреки, че паритетът между безработните жени и мъже на територията е налице (безработните жени надхвърлят по брой незначително безработните мъже на територията) , удачно е МИГ да приоритизира заетостта, активната позиция на пазара на труда и в полето на бизнеса, както и квалификацията на безработните жени и на жените като цяло, тъй като те имат по-ограничени възможности за реализация , произтичащи от липсата на физическа сила.

На територията на МИГ са идентифицирани следните уязвими и малцинствени групи:

Таблица 5: Уязвими групи

Уязвими групи	Дял от населението
1. Лица с трайни увреждания, включително в невъзможност за самообслужване, живеещи в домашна среда	6%
2. Лица в нетрудоспособна възраст	6,53%
3. Лица с доходи под екзистенциален минимум	1,3%
4. Роми	10,15%

Уязвимите групи на територията са формирани от лица в нетрудоспособна възраст, които са 6,53 % от населението, лица с трайни увреждания, включително в невъзможност за самообслужване 6%, и лица живеещи с доходи под екзистенциалния минимум 1,3%.

Лицата от маргинализирани групи от ромски произход, които представляват 10,15% от населението на територията, формират трайна безработица, ниско образование, живот в крайна

бедност. Децата на тази група са обречени на недоимък и безперспективност, а част от нея допринася за увеличаване на битовата престъпност. Негативните нагласи към ромите от страна на останалите два етноса на територията/ български и турски/ все още се проявяват в детските и учебните заведения и в обществото.

Преобладаващ брой от безработните лица от уязвимите групи са без квалификация, с основно и по-ниска степен на образование, като най-висок сред тях е делът на ромите, следван от хора с увреждания. Безработните без квалификация и специалност са преобладаващо от ромските общности в селата и кварталите с компактно ромско население на територията - с. Орляк и с. Каблешково в Община Тервел, с. Лозенец, с. Полк. Дяково, с. Абрит, с. Северци в Община Крушари и сегрегирани квартали в общинските центрове Тервел и Крушари.

Проблемите, които възпрепятстват включването в заетост на голяма част от безработните роми на територията, са свързани с ниската степен (или липса) на образование, липса на квалификация, липса на мотивация за работа (заплащане, което не отговаря на очакванията), липса на трудови навици и дисциплина (най-вече при мъжете от ромската общност, за които е характерно участието в сезонни и кратковременни дейности).

Ниското образование или липсата на такова, както и липсата на квалификация или наличието на увреждания, възпрепятстват интеграцията на пазара на труда на безработните в двете общини.

При хората с увреждания ограниченията при реализирането им на пазара на труда произтичат от спецификата на уврежданията им, които не позволяват упражняване на определени видове дейности. За тази група безработни лица са необходими специфични видове квалификация, съобразена с физическото и менталното им състояние.

Допълнително отдалечеността на населените места затруднява достъпа както на възрастните и хората с увреждания, така и на хората от ромски произход до основни услуги за населението и най-вече достъп до здравеопазване-

Допълнително, е заявена нужда от поддържането на населените места на територията на МИГ в приветлив вид, което гарантира тяхната привлекателност като места за обитаване от различни групи хора, което изисква осигуряване на работна ръка за извършване на ежедневни дейности.

Изведените в анализа нагласи на уязвимите и маргинализирани групи са за включване в програми за заетост за поддържане на обществени зелени площи / трасета на маршрути, гробищни паркове, стадиони, за разкопки на обекти на културно-историческото наследство. Започване на почасова работа, преквалификация и обучения. Адресирана е нужда от включването в подходящи обучения и квалификация на хора без образование, с основно и по-ниско образование и на безработни с увреждания с цел намиране на работа и осигуряване на доходи. Тези характеристики на уязвимите групи на територията адресират следната потребност: *П 14:Подобряване достъпа до образование, обучение и квалификация на представителите от уязвимите групи, в т.ч. маргинализираните групи на ромите като предпоставка за тяхното интегриране в обществото и ускоряване на този процес на интеграция посредством осигуряване на добър достъп на уязвимите групи до социални и здравни услуги и целенасочена работа за преодоляване на негативните стереотипи към ромите.*

Тези потребности адресират избора на допълващо финансиране от ПРЧР по Приоритет 2, Специфична цел 2.1: Подобряване качеството на живот на жителите чрез интегрирано използване на съвременни технологии и устойчиви практики, чрез модернизация на инфраструктурата, повишаване на енергийната ефективност, подобряване на достъпа до качествени услуги и създаване на благоприятна среда за икономическо развитие и социално включване.

Специфична цел 2.2 : Постигане на високо ниво на ангажираност на общността към социално

приобщаване, квалификация и съхранение на местното природно, културно и историческо наследство и опазване на околната среда

Мярката е насочена към проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация на територията на МИГ Тервел - Крушари – ниски нива на заетост, ограничен достъп до обществени услуги, липса на здравно-образователни мерки и мерки за превенция на заболяемостта, изолация на част от ромската общност. Допълващото финансиране по мярката ще допринесе за интегриране в обществото на тази общност и до ускоряване на този процес на интеграция посредством осигуряване на добър достъп до социални и здравни услуги и целенасочена работа за преодоляване на негативните стереотипи към ромите и да станат активни участници в пазара на труда, вкл. и като работят за поддържането на обществени площи, като по този начин се преустановят неблагоприятните процеси, които водят до социално изключване – от една страна, а от друга – се осигури възможност за поддържане на привлекателна среда за живот в населените места.

4. Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката (посочват се допустимите типове кандидати и партньори (ако партньорството е приложимо по конкретната мярка), като се съобразяват с допустимите бенефициенти от Таблица 1 в Указанията. Не се посочват поименно, освен ако не са община.)

4.1. Допустими кандидати:

- Община Тервел;
- Община Крушари;

4.2. Допустими партньори (ако е приложимо):

- доставчици на социални и здравни услуги;
- работодатели;
- Община Тервел;
- Община Крушари
- неправителствени организации.

5. Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката

Направление 1. Дейности в подкрепа за подобряване достъпа до заетост, умения и квалификация:

- дейности в общността за идентифициране, мотивиране и активиране на безработни лица, вкл. дълготрайни безработни за участието им на пазара на труда, включително регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ на Агенция по заетостта;
- подкрепа за заетост на безработни и неактивни лица, вкл. субсидирана заетост с оглед устойчивата им интеграция на пазара на труда;
- предоставяне на обучения, включително обучение чрез работа, чиракуване, професионална квалификация и ключови компетентности;
- целенасочени мерки за младежи от маргинализирани общности - наемане на първа работа, стажуване, чиракуване, субсидирана заетост, обучение по време на работа, развитие на умения, менторство, придобиване на професионална квалификация, повишаване на дигиталните и зелени умения, др;
- предоставяне на трудово консултиране, трудова медиация и професионално ориентиране;
- подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до услуги, вкл. и до пазара на труда и кариерното им развитие;
- мотивационни дейности в общността за активно участие на пазара на труда, улесняване

достъпа до образованието и квалификацията (с акцент върху ромските жени);

➤ обучения за придобиване на базови, вкл. „меки“ умения. Развитие на социални умения и граждански компетенции. Подкрепа за подобряване на финансовата грамотност, вкл. чрез обучителни мерки и информираност и развитие на умения за вземане на решения и планиране като част от мерките за овластяване и финансово приобщаване.

Направление 2. Дейности в областта на социалното включване и достъп до здравеопазване:

➤ предоставяне на услуги и интегрирани здравно-социални услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, семейно планиране и отговорно родителство, услуги за ранно детско развитие, формиране на родителски умения; превенция на изоставянето на деца, регулярни дейности на групите на майки и деца с цел стимулиране на взаимното учение и ранното детско развитие, в т.ч. осигуряване на експертна помощ според изразените от тях нужди;

➤ предоставяне на подкрепа с цел подобряване достъпа до здравни услуги и обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост, вкл. чрез осигуряване на здравни медиатори;

➤ здравна профилактика и превенция, информираност за здравното обслужване на гражданите и достъпа до здравни грижи, включително популяризиране на здравната култура и ваксинапрофилактиката, особено в случаи на епидемии и/ или пандемии. Информираниостта относно имунизационния календар;

➤ мерки за повишаване на здравната култура по отношение на репродуктивно здраве на жените, превенция на болести при децата и социално-значими болести при възрастните, необходимостта от профилактика на здравето; повишаване информираността относно социалните и здравните права;

➤ достъп до социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността и в домашна среда за хора с увреждания и техните семейства, вкл. деца, възрастни хора в невъзможност за самообслужване и други уязвими групи; индивидуални консултации и социално-здравна медиация на представителите на целевите групи.

Направление 3. Дейности срещу дискриминацията и за преодоляване на негативните стереотипи и нагласи в общностите:

➤ повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални явления. Мерки за прекъсване на предаването на бедността от поколение на поколение. Работа с младите хора;

➤ подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантност и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие – напр. мерки, вкл. кампании, за преодоляване на стереотипи и дискриминационни практики с респект към различието, ограничаване на езика на омразата и подкрепа за защита на основни човешки права и достойнство, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителните примери и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение и др., мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи;

➤ подкрепа на ромските деца и техните семейства за преодоляване на факторите, водещи до бедност. Кампании и дейности в общността за преодоляване на патриархалните стереотипи, които ограничават заетостта и реализацията на ромските жени, включително назначаване на общностни медиатори, за преодоляване на домашното насилие, ранните бракове и други практики на контрол и насилие.

Не е допустимо един проект да включва само дейности по Направление 3. Задължително трябва да

включва дейност/и от Направление 3, заедно с дейности от Направление 1 и/или Направление 2. Проектите по мярката следва да прилагат комплексен подход за решаване на различни аспекти от проблемите и потребностите на маргинализираните общности.

Видовете дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество. Видовете действия ще бъдат в съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).

6. Бюджет на мярката

6.1. Общ бюджет на мярката: 450 000 лв.;

6.2. Интензитет: 100% безвъзмездна финансова помощ; 0% съфинансиране (ако е приложимо);

6.3. Минимална (ако е приложимо) стойност на проект: 50 000 лв.;

6.4. Максимална стойност на проект: 390 000 лв.

7. Очаквани резултати и индикатори от изпълнение на мярката

7.1. Индикатори за краен продукт:

- малцинства (вкл. маргинализирани общности като ромите);
- деца на възраст под 18 г.

7.2. Индикатори за резултат:

- участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;
- участници, подкрепени чрез социални и здравни услуги;
- участници с променени нагласи в резултат от информационни и/или общностни кампании.

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ . При прилагане на опростено отчитане на разходите се спазват разпоредбите на чл. 55. от ЗУСЕФСУ и чл. 53, 54 в), чл. 56 и чл. 94(2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент.